

Nr 356.

Av herr **Stattin m. fl.**, *angående inrättande av en hantverksorienterad folkhögskola för Norrland, m. m.*

Den norrländska trävaruindustrien kämpar för närvarande med svårigheter, vilkas ekonomiska och sociala följder äro ägnade att inge allvarliga betänkligheter, framför allt på grund av denna industris dominerande ställning i stora landsdelar. Häri framträda vådorna av en alltför ensidig inriktning av näringslivet inom ett område. Det ekonomiska livet i vederbörande bygd har större stabilitet och motståndskraft mot depressionstendenser inom den dominerande storindustrin, i den mån som vid dennas sida finnas andra näringsgrenar av tillräcklig relativ styrka. Att främja en utveckling i denna riktning är därför ett önskemål, som starkt understrykes av ovissheten inför efterkrigstiden.

I detta syfte synas oss särskilt hantverk och småindustri värda uppmärksamhet och uppmuntran från statsmakternas sida. I vissa delar av Norrland ha dessa näringsgrenar tack vare en föredömlig företagarganda nått en betydande utveckling. Det har också visat sig, att under tider, då storindustrin haft svårigheter att hålla driften i gång, hantverk och småindustri lyckats därmed och kunnat bereda sina arbetare sysselsättning — främst säkerligen därigenom att deras produktion till största delen varit inriktad på att tillfredsställa inhemsk konsumtion, men även på grund av de rika möjligheterna till en varierad och i olika avseenden anpassningsduglig produktionsstyp.

Åtgärder ägnade att öka intresset för småindustri och hantverk och främja dessa näringsgrenars utveckling samt uppamma en sund och initiativrik företagarganda torde därför vara ett betydelsefullt medel att öka arbetstillgången och minska vådorna av depressionsperioder. Särskilt är det därvid på längre sikt angeläget att dessa åtgärder taga sikte på ungdomens fostran. Ett verkningsfullt medel synes oss härvid vår rikt utvecklade svenska folkhögskola erbjuda. Man behöver endast hänvisa till vad den jordbruksorienterade folkhögskoletypen på sitt område förmått uträtta. Den författning, som reglerar det statsunderstödda svenska folkhögskoleväsendet, Kungl. Maj:ts stadga för statsunderstödda folkhögskolor (SFS 802/1942), tar också klart sikte på en sådan differentiering av folkhögskolan. I § 1 heter det sålunda:

Folkhögskolan avser att åt vuxen ungdom meddela allmän medborgerlig bildning, varvid väsentlig vikt skall läggas vid en väckande, till personligt tankeliv och sedlig styrka fostrande undervisning och särskild hänsyn tagas till att eleverna lära känna sin bygd och sitt land, dess historiska utveck-

ling och nuvarande samhällsförhållanden, dess andliga och materiella hjälpkällor. *Så långt med dessa syften är förenligt, bör undervisningen därjämte hava till uppgift att bibringa eleverna sådana praktiska kunskaper och färdigheter, som kunna giva dem ökad duglighet för deras levnadsyrke.*

En hantverksorienterad folkhögskola finnes redan i vårt land, nämligen folkhögskolan i Östra Grevie i Malmöhus län. Dess undervisningsprogram upptar vid sidan av de vid våra folkhögskolor allmänt förekommande ämnen sådana ämnen, som äro ägnade att ge ungdomen förutsättningar för en framtida verksamhet inom vårt konsthantverk. En motsvarande hantverksorienterad folkhögskola för Norrland är ur de synpunkter, som ovan anförts, ett önskemål. Denna bör dock icke vara inriktad på det konstnärligt betonade hantverket utan ge viss utbildning av hantverksteknisk och hantverksmerkantil art. Som exempel på de specialämnena, där denna folkhögskolas särskilda karaktär skulle komma till uttryck, vilja vi nämna hantverksbokföring med kalkylation, näringsgeografi, nationalekonomi, matematik, näringslagstiftning, yrkes- och arbetsledningspsykologi, linearritning samt bibringandet av kännedom om marknadsundersökningar, upprättandet av kontrakt och arbetsbeskrivningar. Vi äro i detta sammanhang angelägna understryka, att en sådan skola icke innebär något avsteg från folkhögskoletanken, sådan den utformats i vårt land, utan att det är just dess anslutning till folkhögskolans traditioner och arbetsformer, som enligt vår mening ger den dess stora möjlighet att bibringa ungdomen den fostran och anda, vars betydelse vi ovan påvisat.

Med hänsyn till den insats en folkhögskola av denna karaktär kan göra för näringslivet i Norrland, förefaller dess inrättande vara så angeläget, att ett initiativ från statsmakternas sida är väl motiverat. En på lång sikt mera produktiv utgift för främjande av arbetstillgången torde man få söka efter. Även ur landsbygdssynpunkt, med tanke på önskvärdheten att främja förläggningen, av småindustri och hantverk till den norrländska landsbygden, torde ett sådant initiativ vara av betydelse.

En lämplig förläggningssort för en dylik hantverksorienterad folkhögskola för Norrland erbjuder Härnösand. Norra distriktets upptagningskola för döfstumma, som är förlagd dit, är föreslagen att flyttas till Gävle, varigenom dess hittillsvarande lokaler i Härnösand bliva lediga. Skolöverstyrelsen synes ha räknat med att ifrågavarande lokaler skulle tagas i anspråk för militära behov. Utan att yttra oss om lämpligheten härav vilja vi ifrågasätta, om ej den nuvarande döfstumskolans lokaler, därest de i framtiden icke komma att utnyttjas för sitt hittillsvarande ändamål, borde upplåtas för den av oss föreslagna folkhögskolan.

Med stöd av det sålunda anförda vilja vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående inrättandet av en hantverksorienterad folkhögskola för Norrland samt att i avvaktan på

denna utredning frågan om dispositionen av de hittillsvarande lokalerna för norra distriktets upptagningsskola för dövstumma i Härnösand, i händelse förslaget om dess indragande vinner riksdagens bifall, lämnas öppen.

Stockholm den 23 januari 1944.

Brynolf Stattin.

K. J. Andersson.

D. B. Blombäck.

Sigfrid Jonsson,
Alsen.

Andr. Andersson,
Gisselås.
